

„MOJ BEBAC“:
Potporučnik-pilot Anja
Krneta i helikopter „gazela“
Foto: Igor Salinger / aermedia.com

Vojska Srbije

Lepša krila srpske avijacije

„Kad sam bila mala, na aerodromu je Deda Mraz izlazio iz aviona i delio nam poklone. Prvi put sam letela sa osam meseci, sa majkom, u putničkom avionu“, kaže Anja, jedina devojka pilot helikoptera VS i prva koja je samostalno poletela (laširala) svoj tip vazduhoplova

„KADA NAŠA DECA budu u školi rekli da im je mama vojni pilot a tata – ako se tako pogodi – nutricionista ili kozmetičar, verovatno će misliti da su mališani pobrkali zanimanja“, kaže uz smeh Ana Tadić, potporučnik 132. klase Vojne akademije (VA) smera avijacije koja je, zajedno sa kolegicama Sandrom Radovanović i Anjom Krnetom, ušla u istoriju srpske vojske kao jedna od prve tri pripadnice lepšeg pola odškolorana za poziv vojnog pilota.

Put ka profesionalnom životu koji će provesti mnogo više na nebu nego na zemlji u odnosu na većinu vršnjaka za tada devetnaestogodišnjakinje počeo je pre četiri godine, kada je Vojna akademija, prateći svetske trendove i standarde, omogućila i devojkama da se rame uz rame sa muškarcima školuju za oficire.

Uniforma po pravilu odlično stoji, pogotovo pilotska: zeleni strukirani kombinezon (navigaciona karta u džepu na kolenu se podrazumeva), sa imenom, činom i oznakama pripadnosti državi, Vojsci i eskadrili, kožna jakna, rukavice, čizme, naočare za sunce. Koliko je potrebno odricanja i upornosti i da se stekne pravo da se

ista nosi znaju Anja, Sandra i Ana i njihove kolege. Upravo je ta determinacija ono zajedničko i konstantno kod prva tri pilota srpske avijacije na koje se neće primenjivati delovi Pravila službe koji se odnose na dužinu kose, oblik brkova i brijanje brade – ali hoće o diskretnoj šminci, vezivanju gorepomenute kose u rep i obliku i veličini naušnica!

Sandra je iznenadila sve oko sebe odlukom da upiše VA i željom da postane pilot, jer je, i sama priznaje, uvek bila u „ženskom fazonu, volela je štikle, suknjice, lutkice, roze i svetlo plavu boju...“. Bez obzira što kaže da nikad nije bila disciplinovana, upisala je Policijsku akademiju, ali je od nje odustala kada je primljena na VA. Nežne boje su Sandri i dalje aktuelne: „Čim pređem u eskadrilu, ofarbaću kacigu u roza ili roza sa svetloplavim“, kaže. Ana je želela da služi vojsku kad i njen stariji brat i jedva su je ubedili kako to nije moguće. Deceniju kasnije je saopštila majci svoju odluku šta želi da bude u životu: „Majka je zapalila cigaretu, malo gledala... i rekla: 'pa dobro, bićeš na sigurnom, u internatu u Beogradu...'“

Anja Krneta je odlično znala šta je čeka, otac joj je vojni pilot, odrastala je sa avionima i nije se dvoumila ni trenutka čime želi da se bavi. „Kad sam bila mala, na aerodromu je Deda Mraz izlazio iz aviona i delio nam poklone. Prvi put sam letela sa osam meseci, sa majkom, u putničkom avionu“, kaže Anja, jedina devojka pilot helikoptera VS i prva koja je samostalno poletela (laširala) svoj tip vazduhoplova, u oktobru. Od ukupno 31 kandidatkinje, 17 je bilo za smer avijacije. Pet ih je prošlo stroge lekarske preglede, obuku u preživljavanju, padobransku obuku, prijemne ispite i došlo do selektivnog letenja, odnosno trenutka kada se defakto odlučuje ko je za pilota a ko nije: „Instruktori donose mišljenje da li ti upravljaš avionom ili avion upravlja tobom.“

Dve su prebačene su na druge smerove, a Anja, Sandra i Ana su ostale na putu sticanja oficirskog čina, diplome vazduhoplovnog inženjera i verovatno najverednijih za njih, letačkih krila na uniformi. „Na preživljavanju smo dobijali dnevno po jedan hleb na nas četvoro, a za ostalo smo morali da se snalazimo. Ako

„Naši momci“

Sandra, Ana i Anja bile su medijima više nego zanimljive kao prve – tada buduće – devojke vojni piloti, od blogova preko internet portala do tiražnih novina i magazina. Izašle su čak u i jednom od najcenjenijih engleskih mesečnika o vojnoj avijaciji. Podnele su sve to – uz vannastavne aktivnosti poput raznih prijema kod najviših državnih funkcionera ili otvorenog dana na aerodromu – sa osmehom na licu. Ono što su pri tome sve tri uporno isticale, kao i njihovi nastavnici i komandanti, a mediji izgleda nisu hteli da čuju je banalna činjenica da pored njih za pilote Vojske Srbije stasavaju sa istim ponosom, problemima, izazovima i zadovoljstvom zbog uspeha i njihovih šestorica kolega iz klase – blizanci Aleksandar i Nenad Raičević, Marko Rajić, Miloš Filipović, Aleksandar Živak i Bogdan Kovačević, koji je i najbolji u klasi vida ViPVO

ništa ne nađemo, koprive je uvek bilo u izobilju“, priseća se Ana Tadić. Obavezna padobranska obuka izvođena je u čuvenom 63. bataljonu u Nišu. Sandra je tad prvi put u životu letela avionom i – iskočila iz njega. Na kraju ih je ostalo ukupno devet u klasi, njih tri i šestorica kadeta. „Kada smo upisale akademiju, moglo se osetiti među starijim klasama da možda nekome nije drago što smo tu; drugi te, opet, gledaju blagonaklono. Danas ima već bataljon devojaka“, kažu skoro uglas Sandra i Ana, dodajući kako sa kolegama „njihovim momcima“ iz klase nikad nisu imale problema, zive i rade zajedno od prvog dana i da ne postoji podela ko je možda lepši a ko možda jači. I komandant 252. eskadrile sa aerodroma Batajnica u kojoj se izvodi obuka studenata-pilota, potpukovnik Bojan Milosavljević na pitanje „kakve su bile kadetkinje“, ne govori o njih tri već o generaciji u celini, ističući kako je „bila mala ali odlična klasa“, kako su „svi prošli istu selekciju i iste kriterijume“, da „nije bilo nijednog problema“ i kako „nismo pogrešili“ sa otvaranjem vrata avijacije i za dame. Posebno je ponosan na petoro potporučnika koji su, prvi put od kada je Srbija 2006. godine postala samostalna, školovani za pilote aviona.

Ova generacija je na prošla kompletniju obuku nego predhodne – završili su osnovno, grupno, navigacijsko i akrobatsko letenje i po raspoređivanju u eskadrilu sledi im još instrumentalno i noćno, kao preduslov za obučavanje za borbenu – pilotskim rečnikom GRB, odnosno gađanje, raketiranje i bombardovanje. Upitane

POTPORUČNICI: Ana Tadić i Sandra Radovanović ispred lovačkog aviona MiG-29

da li se mogu zamisliti u situaciji da u realnom sukobu dobiju zadatak da dejstvuju po pravom neprijatelju i kako bi se tada ponašale, potporučnik Sandra Radovanović svojim pogledom, kao da se čudi „gde je tu pitanje“ i odgovara uz osmeh „što efikasnije“.

Sve tri devojke kao prelomni i trenutak u dosadašnjoj pilotskoj karijeri pominju prvi samostalni let, u klipno-elsinom avionu „utva 75“. Koliko god bile dobro pripremljene, ma koliko puta sve to prošle sa instruktorima, osećaj kad si sam u avionu „ne može se opisati rečima i mora da se doživi“, kaže Anja, a njena kolegica Sandra priznaje da joj je bila veća trema pred samostalni let na manjoj i sporijoj „utvi“ nego na znatno bržem i jačem „super galebu“, jer je „tad već znala šta je čeka“. A znale su šta ih čeka i posle sletanja – uz zagrljaje i čestitanja usledio je tradicionalni čin primanja među prave pilote: šutiranje u deo tela koji se nalazi ispod leđa. Sa više ili manje suptilnosti. Kako je trajala obuka, Sandri i Ani je pripao nastavak školovanja za pilote aviona, a Anja je po svojim kvalitetama i potrebama avijacije određena da bude pilot helikoptera i nastavila je na

Ispitni let

„Let sa studentima bio je neobično miran, vreme idealno, tri aviona u grupi... ja sam bio sa Sandrom, Bojan Milosavljević, komandant 252. školsko-trenažne avijacijske eskadrile, sa Anom a major sa VA Kaloci Robert sa kadeatom Kovačevićem. Kada samo uradili sve što je planirano, rekao sam joj 'sad pusti komande, položila si', i komandovao razlaz iz niskog leta ispred tornja.“ (pukovnik Predrag Bandić, komandant 204. vazduhoplovne brigade)

„gazeli“. „Sanjala sam da letim u borbenom avionu 'orao', ali kad sam prvi put sela u 'gazelu' ja sam se zaljubila u nju: bila je to ljubav na prvi pogled! Kabina je skoro sasvim otvorena, u prozorima, vidi se svuda okolo, vidi se zemlja ispod dok letiš.“ Sandra i Ana bi volele da jednog dana postanu instruktorke i da obučavaju kadete VA kao što su njihovi nastavnici obučavali njih.

Od kada su „gracije naše avijacije“ kako ih je u naslovu teksta nazvao poetično raspoloženi novinar „Večernjih novosti“, dospele u centar medijske pažnje, pitanje koje im svi postavljaju o muško-ženskim odnosima u vojsci vrlo brzo je postalo *out* i sistem koji je u osnovi postavljen tako da sprovodi ono što je naređeno ih je od starta prihvatilo kao ravnopravne, jer je tako odlučeno tamo gde treba da se odlučuje. Dok se većina znatiželjnika bavi time kako kako se prema njima odnosi ostatak – još uvek velikom većinom muški – tog sistema, Anja Krmeta, pilot helikoptera Vojske Srbije, komentariše sa dečijom jednostavnošću i inteligencijom kakva se očekuje od oficira: „Vazduhoplov ne razlikuje da li si muško ili žensko, već kako se prema njemu ponašaš i kako upravljaš njime.“ Sa takvim stavom, za očekivanje je da ovoj devojci helikopter kog oslovaljava sa „moj bebac“ uzvrat istom merom i pruži joj puno lepih trenutaka na nebu. Kao i „super galeb“ ili neki drugi avion Sandri Radovanović i Ani Tadić.

Njihovim kolegama ostaje da se pomire sa činjenicom da je ovo 2011. godina i da u Srbiji – koja bar deklarativno hoće da bude deo onoga što se naziva savremena civilizacija – pojmovi vojni pilot i najabolji frajer više nisu toliko čvrsto vezani.

Igor Salinger